

Pealinn

10
november

Tallinn 8°

“Mis minu arvates juhtub Keskerakonna kongressil? “Vanad” on rehnuti kokku löönud ja leidnud, et parem praeguse “kindlad hääled ning kõigutamatu maailmavaade ja ideed”, mida ta kunagi peenrahaks ei vaheta.”

– Peep Põdder, arst

Kõik Tarbija Tervis Pere ja kodu Kultuur Krimi Majandus Välisuudised

Sport Loomaaia kaamerad Arhiiv

Otsing

"Ma tahaks elada, ei tahaks veel surra," ütleb raske seljaprobleemiga Arvin Uutma, kes ootab pikki kuid taastusravile pääsemist. Lisaks pikale järjekorrale teeb mehe meele murelikuks taastusravi küllaltki kopsakas omaosalus, mis

töövõimetuspensionäride peaaegu et üle jõu käib.

Pilt: Albert Truuväart

TERVIS

LÕPUTU JÄRJEKORD: Ei tahaks veel surra, ahastab taastusravi ootav patsient

Arvin Uutma (2)

Sirje Rattus, 26. oktoober 2015

"Ma tahaks elada, ei tahaks veel surra," ütleb raske seljaprobleemiga Arvin Uutma, kes ootab pikki kuid taastusravile pääsemist. Lisaks pikale järjekorrale teeb mehe meele murelikuks taastusravi küllaltki kopsakas omaosalus, mis töövõimetuspensionärile peaaegu et üle jõu käib.

Arvin Uutma on 61-aastane töövõimetuspensionär Rakverest, kes ootab poole aasta pikkuses taastusravijärjekorras. "Selg on hull, hirmsasti teeb valu. Mõni päev ei saa õieti liikuma," kurtis mees. Oma diagnoosi Uutma ei avalda, küll aga ütleb, et seljavalud on vaid üks osa tema tervisehädade nimistust, ning ravimeid, mida ta iga päev võtma peab, on paras peotäis.

"Kiirabi on mul üsna sage külaline. Ega ma ei kutsukski kiirabi, kui ainult saaks mujalt professionaalset abi," jätkas Uutma, öeldes lootvat seljavalule leevendust taastusravist.

Nüüd ootab mees mitmendat kuud oma raviaega Haapsalu neuroloogilises rehabilitatsioonikeskuses. Järjekord jõuab kätte alles veebruaris. Uutna tunneb muret, kuidas ta sinnamaani välja veab. "Ma oma lõbuks ju haiglasse ei lähe, tahaks end liikuma saada," sõnab Uutna. "Seljavalu läheb aina hullemaks, rohud juba praegu enam ei aita. Ma ei tea, kui hull ta võib olla siis, kui ma lõpuks taastusravile pääsen." Uutna sõnul oleks ka kiirem võimalus – Rakvere haigla –, kuid tema kogemuste põhjal ei ole sealne taastusravi tasemel.

Murekoht tervishoius

Taastusravivõimaluste nappus on Eestis krooniline probleem – vajadus selle teenuse järele on märksa suurem kui pakkumine. Kuigi õigeaegne taastusravi aitab ära hoida hilisemaid tüsistusi ning ka uusi ägedaid haigestumisi, on selle tähtsus meie meditsiinisüsteemis olnud teisejärguline.

"Arenenud riikides on taastusravi osakaal tervishoiueelarves märksa suurem kui meil," nentis Haapsalu rehabilitatsioonikeskuse juht Priit Eelmäe.

Kuigi ka Eestis on viimastel aastatel taastusravile raha juurde tulnud, võiks tempo Eelmäe sõnul suurem olla, sest pidev teenusedefitsiit on pikas plaanis koormaks kogu tervishoiusüsteemile. Järjekorrad pikendavad paranemise aega, riiklikud kulutused ravile kasvavad ja risk püsivaks töövõime kaotuseks kasvab.

"Meie meditsiin on aktiivne ägedate haiguste puhul. Aga nii ennetamine kui ka taastusravi saavad väikest tähelepanu," tõdes Jõgeva haigla juht Peep Põdder. "Taastusravi kättesaadavus on tõsine murekoht tervishoius. Kvaliteetset teenust ei pakuta meil just palju."

Põdderi sõnul on probleemiks nii see, et taastusravi kvaliteet sõltub piirkonnast, kui ka ülipikad järjekorrad. "Kuue kuuga, mis võib kuluda taastusravisse pääsemiseks, võib seisund oluliselt muutuda," märkis ta. "Jah, on haigusi, mis mööduvad ise. Kuid kroonilised haigused tavaliselt ei parane, ja kui paranevad, siis sõltub see väga suurel määral just nimelt taastusravist."

Taastusravile alternatiivi ei ole

Eelmäe kinnitas, et taastusravi ei ole mingil juhul selline ravi osa, mis võib olemata olla. "Tegelikult on ka taastusravi esmatasandi tervishoiuteenus, sest paljude haiguste puhul sõltub ravi tulemuslikkus sellest, kui kiiresti on saadud taastusravi," selgitas ta.

"Näiteks insuldi puhul on võib õigeaegne taastusravi olla elu muutev. Sest on küllalt juhtumeid, kus esmalt tundub, et prognoos on väga halb – inimene peab tõenäoliselt voodisse jäämaga, kuid tänu taastusravile tullakse vaatamata raskest seisundist välja, sest inimene on füüsiliselt ja mentaalselt sedavõrd tugev."

Haapsalu haigla juht tunnistas, et ooteaeg nende haiglasse on ülipikk. "Praegu on järjekorras umbes 1800 inimest. Ägedad haiged saame kiiresti vastu võtta, aga krooniliste haigete maht on selleks aastaks täis."

Kui näiteks insuldist on möödunud kuus kuud, on tegemist kroonilise haigusega, ja krooniliste haiguste puhul on Eelmäe sõnul Haapsalus järjekord üheksa kuu kanti.

"Võimekust meil tegelikult on, võiksime vastu võtta kolmandiku võrra rohkem. Kui viiskümme aastat tagasi oli meil spetsialistide – logopeedide, füsioterapeutide, kliiniliste psühholoogide – nappus, siis nüüd on neid piisavalt. Spetsialiste jagub, patsiente jagub, aga raha ei ole."

Haiglajuht lisas, et isegi juhul, kui haigekassa võimaldaks neile rohkem ravijuhtumeid, jääks tuhatkond inimest ikkagi ootama.

Pealegi ei pääse kõik taastusravisoovijad ka mitte sellesse mitmete kuude pikkusesse järjekorda. "Ega kõiki, kes sooviksid meie haiglasse taastusravile tulla, me vastu ei võtagi," lausus Eelmäe. "Väga arvukalt saadetakse inimesi ka tagasi, sest kergemate hädade puhul võiks taastusravi saada ikkagi kodu lähedal. Meie tegevusvaldkond on ikkagi rasked neuroloogilised haigused."

Tühimik tervishoius

Pikki ravijärjekordi tavatsetakse meil välja vabandada sellega, et mujal Euroopas on need veel pikemad. Jõgeva haigla juhi sõnul ei ole see adekvaatne vabandus, sest neis riikides, kus ravijärjekorrad on pikad, saavad inimesed n-ö vaheabi sotsiaalsüsteemilt. "Eestis teevad arstid-õed väga palju ka sotsiaaltööd, mis iseenesest ei ole üldse meie tööloik," nentsi Põdder. "Samas – kas on valikut, kui inimene on hädas? Muus maailmas on sotsiaalabi palju paremini korraldatud, meil puudub võrgustik."

Meditisiinisüsteemi ja kodu vahel haigutab kuristik, leidis Põdder. "Vahelüli sotsiaalhoolekande näol puudub. Kiirabi toob meile südamepuudulikkusega patsiendi, hoiame teda neli-viis päeva sees, teeme korda, aga läheb paar kuud mööda ja kiirabi toob ta samas seisus tagasi."

Põdderi sõnul on põhjus sotsiaalne – inimesel ei ole haiglaravi järel piisavalt tuge. "Arst saatis haige koju, kirjutas välja ravimid, mida võtta," rääkis ta. "Aga kas patsient neid võtab, see ei huvita enam kedagi. Praegu on ju digiretsepti ajastu ja me näeme, et paljud haiged ei ostagi ravimeid välja. On raha kokku lugenud ja välja arvutanud, et ei jagu. Nii ongi meie tervishoiusüsteemis – remondid inimese korraks ära, aga siis jääb ta toeta ja laguneb jälle koost. Kui inimene tuleb vingumürgitusega, aga läheb samasse katkise ahjuga koju tagasi, siis ei saagi ju midagi paremaks minna."

Eelmäe kinnitas kolleegi sõnu. "Möönan, et kui inimene on kriitilisest seisundist välja aidatud, siis seal taga on tühimik. Saab ellu, aga mis inimesega edasi juhtub, see on natuke nagu õnnemäng."

Pensionärile ränk väljaminek

Arvin Uutma tõdes, et haigus sööb nii raha kui ka närve. Mehe meele teeb mõruks töövõimetuspensionäri jaoks küllaltki kopsakas taastusravi omaosalus. Kümnapäevase taastusravikuuri omaosalus on kroonilise haigusega patsiendile 20% ehk rahasse ümberarvestatuna umbes 130 eurot. "Minu invaliidsuspensiooni juures, mis on kakssada eurot ja natuke peale, on see omaosalus ikka väga suur väljaminek," kurtis Uutna.

"Haapsallu ja tagasi tuleb ju ka kuidagi saada, ning kohapeal on ilmselt niisamuti väikseid väljaminekuid. Oma 200 eurot läheb see kümme päeva mul ikka maksma. Aga kuidas ma ülejäänud kakskümmend päeva välja vean? Praegugi on mul 70 euro eest ravimeid välja ostmata."

Uutma on enda sõnul üritanud Rakvere linnasüsteemist abi saada, kuid tulutult. "Kohalik omavalitsus peaks toimetulekuraskustes inimesi aitama. Irvitavad näkku, ei aita midagi. Lihtrahvast keegi ei hooli. Suhtumine on selline, et mis sa invaliid meid tülitad! Aga mina

tahaks elada, ei taha veel surra," lausus ta.

Kõigi heatahtlikel inimestel on võimalus Uutma Haapsallu taastusravile pääsemist toetada. Selleks saab teha ülekande tema kontole EE024204278649535007.

HAIGLAJUHT: Otsustajad on liiga noored, et tervishoiuprobleeme mõista

Jõgeva haigla juht Peep Põdder ütles, et empaatiavõime puudumine valitsuse tasandil on üks põhjus, miks tervishoid kiratseb. "Valitsus elab inimestest mööda," lisas haiglajuht.

"Valitsus ei näe enda ninaalusest kaugemale, seda, kui üksikud on inimesed maal, kui kättesaamatu on neile vajalik tervishoiuteenus," rääkis Põdder. "Fakt on see, et inimestele tuleb abi anda. See tähendab, et tervishoiule, sealhulgas ka eraldi taastusravile, tuleb raha juurde anda."

Taastusravi kättesaadavuse probleem on olnud terav juba pikki aastaid – miks sellele riiklikul tasandil ometi nii vähe tähelepanu pööratakse?

"Meie riik ei väärtusta tervist. Probleem on see, et meie otsustajad on liiga noored," lausus Põdder. "Nad on nii noored, et isegi nende vanemad ei vaja tervishoiuteenust. Kuni nad ise seda ei tarbi, nii kaua ei suuda nad probleemi tuumale pihta saada. Oleks hea, kui mõni neist jääks pikalt haigeks ja lohiseks tervishoiusüsteemis, siis ta ehk taipaks, milline olukord on. Ma ei ütle meie valitsuse kohta midagi halvasti – lasteaias on alati toredad lapsed."

Kommentaar

KOMMENTEERI